

Regulations and Beyond: Licensing of Crypto-Asset Services Providers

1. Бизнес модел и регулации

- Цел – обвързване на бизнес идеята с приложимата регулация, практики на регулаторните органи
- Послания
 - Никой не разбира от целия бизнес
 - Всичко е въпрос на комуникация
- Контекст на регулацията
 - Няма нискорискови доставчици на услуги за криптоактиви
 - Дейността е трансгранична по подрабиране
 - Непрофесионални клиенти и риск от пране на пари

2. Приложима нормативна рамка

Нормативна рамка

- Чл. 59 и сл. от Регламент (ЕС) 2023/1114 – MiCA;
- Чл. 14-19 от Закон за пазарите на криптоклативи;
- Регламент за изпълнение (ЕС) 2025/306;
- Делегиран регламент(ЕС) 2025/305;
- Делегиран регламент (ЕС) 2025/414;
- Регламент (ЕС) 2023/1113.

Полезни връзки

- www.esma.europa.eu/sites/default/files/2025-07/ESMA75-113276571-1510_MiCA_Level_2_and_3_table.pdf
- www.esma.europa.eu/sites/default/files/2025-01/ESMA75-453128700-1263_Supervisory_Briefing_on_Authorisation_of_CASPs.pdf

3. Състояние на пазара

- Кой може да предоставя услуги за криптоклативи в настоящия момент:
 - Лица в списъка по §5 от ПЗР на ЗПКА – 214 физически и юридически лица;
 - Нотифицирани компании, лицензирани в други държави членки.
- Проучване на пазара и подготовка за лицензиране:
 - писма – оценка на дейността, намерение и предварителна оценка на заявителите;
 - получени отговори.
- Съпоставима практика – Малта.

4. Продължителност и организационна форма

- Обща рамка на производството:
 - Приблизителна продължителност – между 4 и 6 месеца, зависи от добрата комуникация и бързата реакция на заявителя във фазата за пълнота.
 - Допълнителен срок при разглеждане на документите по същество – 20 работни дни. Възможност производството да бъде спряно по АПК – наличие на основание. При актуализация на данните срокът за оценка по същество започва отново.
- Организационна форма на доставчика на услуги за криптоклативи – препоръчителна форма е акционерно дружество или ООД с 2-3 управители:
 - ЗПКА - чл. 17 „акционерите“;
 - Колективна компетентност и взаимозаменяемост;

5. Фаза на предварителна оценка

- Цели и същност на предварителната оценка:
 - Среци със собствениците на бизнеса и членовете на управителните органи;
 - Познаване на бизнес модела – MiCA и MiFID II;
 - Обща компетентност – осъзнатост за приложима регулация и рискове, опит и компетентост.
- Стойност за регулатора – добра комуникация със заявителя, предварителна преценка на бизнес модела, необходими ресурси.
- Стойност за заявителя – предварителна помощ и насоки, добра комуникация и съдействие.

6. Оценка на риска присъщ за бизнес модела

Основни критерии за оценка:

- **Големината на бизенса** – над 1 млн. активни потребители годишно в ЕС, над 3 млрд. балансово число.
- **Вид клиенти и правноорганизационна форма;**
- **Сложност на груповата структура** – труден надзор, различни регулирани субекти, опасност от пране на пари, конфликт на интереси, водеща компания в трета държава.
- **Трансгранична дейност** – над 100 000 активни клиенти годишно, над 50 % от клиентите като цяло. Предизвикателства - ресурси за покриване надейността, техн. обезпеченост. Регулаторът – яснота относно с брой клиенти в държавата, маркетингови средства.
- **Брой крипто услуги в заявлението за лиценз.**
- **Доставчик на услуги и емитент** едновременно.
- **Делегиране на ключови функции** - брой услуги, в групата или не
- **Маркетинговата стратегия** – по-агресивен тип, до кого достига.

7. Резултати от оценката на риска

- Прилагане на **принципа за пропорционалност** – управителни органи и лица с квалифицирано участие;
- **Срещи и интервюта** с управителния орган и отделни служители – установяване на компетентност, независимост;
- **Проверка на място** – проверка на системите, съхранение на данни и документи, екип и организация;
- Участие в **заседания на управителен орган** – взаимодействие, екипен принцип, независимост, влияние;
- Обмен на **информация с други регулатори** – достъп до различни национални системи с бази данни, чужди граждани, инициирани процедури пред друг регулатор - оттегляне или отказ, в няколко държави, най-благоприятна среда за лиценз. Може да кандидатства отново, но се възприема за много високо рисков заявител – мерки в максимален обем.
- **Последващи надзорни действия**

8. Изисквания към управлението и собствениците на бизнеса

- **Избор на правилните мениджъри** – поне 1 изпълнителен директор в страната, другите до два дни да могат да реагират за ангажимент на място, достатъчно присъстващ в страната персонал;
- **Отделяне на достатъчно време** – главният изпълнителен директор – изцяло ангажиран в дружеството, вторият изпълнителен директор - поне на 50 %, при останалите членове на борда – ангажираност не повече от 10 - 11 часа общо. Текущи оценки и регистър.
- **Компетентност и репутация** – изисквания съгласно Съвместни насоки на ЕВА и ESMA относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган на издателите на токени, обезпечени с активи, и на доставчиците на услуги за криптоактиви (EBA/GL/2024/09 и ESMA75-453128700-10) – индивидуална и колективна компетентност.
- **Изисквания към собствениците на бизнеса** – Съвместни насоки за оценка на пригодността на акционерите или членовете, преки или непреки, с квалифицирано дялово участие в издатели на ТОА или в ДУК – управленска и техническа компетентност.

9. Изисквания към ключови служители

- **Лиценз въз основа на намерения** – служители, ресурси трябва да са налични. Допустимо е бъдещо набавяне на ресурси при строги критерии;
- **Избор на ключови служители:**
 - **вътрешен контрол и оценка на риска** – могат да се съвместяват по изключение само в много малки доставчици, независимост на функциите. Поне един мениджър, който е компетентен и отговаря за тези функции.
 - ясни **вътрешни правила**, периодично прераглеждане, линии на комуникация и правомощия;
 - ключовите служители трябва да са с пребиваване в страната или поне в ЕС, други функции може да се възложат по изключение и в трети държави, но не управленски - IT и HR.

10. Бизнес план

- **Бизнес планът** трябва да е реалистичен и да съответства на настоящата дейност на компанията;
- **Прогнози** за 3 години - оптимистичен, реалистичен и песимистичен сценарий, какво се случва в най-лошия случай;
- **Компоненти на приходите и разходите**, промяната им в различните сценарии
- Конкурентни **предимства, недостатъци** на бизнес модела
- Използвана децентрализирана платформа, рискове

Благодарим Ви за вниманието!

